

„посматрач мора да успостави дистанцу, док према другом мора да је потпуно изгуби. За прве мора да прочисти сопствени поглед, за друге мора да напусти сâм положај гледаоца“. Једна од додатних појава које увиђа јесте да још „од немачког романтизма, концепт позоришта је повезиван са идејом живог колектива“. Парадокс пасивног гледаоца Рансијер решава питањем – шта ако гледалац уопште није пасиван? Читава традиција супротставља гледање и делање, а заправо је потребно преиспитати ту супротност и ту традицију. Еманципација „почиње када увидимо да је гледање такође делање“, закључује Рансијер, чиме ће се решити и проблем *преношења знања*, али и идеја о позоришту као *колективу*. Рансијер сматра да публику не чини колектив, него повезани појединци, који имају властите погледе, осећања и закључке које нико не може да *пренесе* као готово знање, него једино да у другима отвори могућност за извођење властитих закључака и изражавање властитих осећања. „Еманципована заједница је, заправо, заједница приповедача и преводилаца“, тврди Рансијер, свестан да ће можда бити критикован због *пуких речи* – али управо те *пуке речи* он не сматра увредом, јер „речи, слике, приче и извођења могу да промене нешто у свету у којем живимо“. (за детаљне референце са овог предавања консултовати текст који је служио као основа: Марица Рајковић: Уметност и стварност савремене епохе: Бењамин, Делез и Рансијер, Естетичко друштво Србије)

Рансијеров став о знању као делању и о посматрању као активном чину можемо упоредити са кључном критиком Марксове 11. тезе о Фојербаху. Та теза износи да су филозофи само различито тумачили свет, а да је ствар у томе да се он измени. Одговор, у духу Рансијера, може бити следећи: није ли Кантово учење учинило за филозофску мисао западне цивилизације оно што је Француска револуција учинила на историјско-политичком пољу? Није ли *тумачење* света већ његова *измена*?

Однос уметности и стварности у XX и XXI веку могуће је испитати суочавањем ставова неколико значајних аутора те епохе. Расветљавањем особености савремених форми уметности (филма, фотографије и др.) трагали смо за одговором на питање да ли се однос *естетског и стварног* у савременој епохи изменио у суштинском смислу или је реч само о новим манифестацијама односа чија суштина заправо није значајно промењена. У истом контексту одговарали смо и на питање о позицији стварности у